

Voorwoord

Dit zakboek is geschreven voor de hulpOvJ en andere algemeen én buitengewoon opsporingsambtenaren tot wiens takenpakket het maken en/of corrigeren van pv's behoort. Naast informatie over processen-verbaal en bewijsrecht bevat het zakboek een toelichting op en achtergrondinformatie bij de gang van zaken op zitting. Het bevat een praktijkgerichte bespreking van onder meer:

- doel van het pv: waarheidsvinding strafbaar feit en toezicht opsporing;
- de reikwijdte van opsporingsbevoegdheden van opsporingsambtenaren;
- verbaliseringsplicht, toezicht en opsporing;
- vormvereisten én inhoudseisen van het pv, waaronder aanvraag-pv's;
- redenen van wetenschap, bestanddelen, dagvaarding;
- de vragen die een rechter zich dient te stellen (en waar in het pv dus aandacht voor dient te zijn);
- aangifte, klacht, verhoor verdachte;
- getuige/deskundigen;
- bewijsrecht en positie pv binnen bewijsrecht;
- slachtoffer/benadeelde;
- pv ter zake voorgeleiding/doorzoeking/confrontatie/beslag;
- processtukken;
- veelvoorkomende verbeterpunten uit jurisprudentie;
- checklisten;
- vele verbetertips.

Zie voor een goed overzicht van deze editie van het zakboek de inhoudsopgave. Het zakboek is bijgewerkt tot en met 25 januari 2019.

Overige zakboeken

Zie daarvoor pagina 3 van het kaft van dit zakboek en wolterskluwer.nl/politie of zakboekenpolitie.com.

Zakboeken ook geactualiseerd online en verkrijgbaar als e-book

Alle zakboeken zijn voor de politie en justitie digitaal te raadplegen via de interne kennissystemen (links naar Kluwer Navigator) en worden maandelijks geactualiseerd (geen actualisatie zakboek Proces-verbaal en Bewijsrecht).

Maastricht, 25 januari 2019

Rob van Dartel

1. Inleiding

1.1 Begripsomschrijving pv

Een begripsomschrijving van wat een pv is, wordt in het Wetboek van Strafvordering niet gegeven. Het woordenboek¹ geeft als omschrijving “een ambtshalve opgemaakt woordelijk verslag van een handeling of bevinding of proces”.

In dit boek wordt het begrip pv, tenzij is aangegeven dat het om een ander type pv gaat, beperkt tot pv's die afkomstig zijn van opsporingsambtenaren. Hoewel een begripsomschrijving in het Wetboek van Strafvordering ontbreekt, staan er in die wet wel voorschriften waaraan het pv moet voldoen (zie o.a. hoofdstuk 6).

De omvang van een pv kan verschillen. Een pv kan een omvang hebben van één pagina tekst maar ook van dozen vol ordners gevuld met duizenden pagina's tekst. In dat laatste geval omvat een ordner vaak weer verschillende losse pv's die door middel van een samenvatting aan elkaar geschreven zijn.

1.2 Doel en belang van het pv

Het opmaken van het pv dient twee doelen.

1. Waarheidsvinding vermoedelijk gepleegd strafbaar feit (zie 1.3).²
2. Toezicht op de opsporing (zie 1.4).

“In het Nederlands strafproces ligt een belangrijk accent op het voorbereidend onderzoek en de schriftelijke verslaglegging gedurende dit onderzoek. Dit vereist dat waarnemingen van opsporingsambtenaren nauwgezet en juist worden opgetekend. Deelnemers aan een strafproces, alsook de rest van de samenleving, moeten uit kunnen gaan van de waarheidsgetrouwheid van pv's, waaraan bovendien bij wet – mits op ambtseed opgemaakt – een bijzondere bewijskracht is toegekend.”³

Het pv is in de eerste plaats bestemd voor de OvJ. Aan de hand van dat pv dient de OvJ te beslissen over de verdere opsporing/afdoening. Mocht de OvJ tot dagvaarding overgaan dan zal het pv (of onderdelen daaruit) mogelijk als bewijs door de rechter gebruikt gaan worden. Zie over het bewijsrecht (en de rol daarbij van het pv) uitgebreid hoofdstuk 10.

Het belang van een goed pv is dus groot. Gelet hierop zullen politie en OM “voortdurend zorg en aandacht moeten besteden aan de kwaliteit van de pv's. Pv's vormen de hoofdmoot van het procesdossier en een belangrijke bron voor rechterlijke oordeelsvorming. Het pv heeft een belangrijke functie als wettig bewijsmiddel en doet tegelijkertijd verslag van hetgeen tot opsporing is verricht. Het moet toegankelijk, helder en objectief zijn en ook overigens voldoen aan de eisen van de wet. In verbetering van de verslaglegging door de opsporingsambtenaar is de afgelopen jaren (...) veel geïnvesteerd. Dit heeft al tot een flinke kwaliteitsimpuls geleid. Het opmaken van pv vormt daarnaast een belangrijk aspect in de politie-opleiding. Dat is ook volledig terecht, want het correct opmaken van een pv blijft een kerncompetentie van de politiefunctionaris. Er is niet voor niets sprake van een directe relatie tussen het vertrouwen in de deskundigheid van de opsporingsambtenaar en de bijzondere bewijskracht die de wet aan het door hem opgemaakte pv toekent. Dat vertrouwen mag niet

---

¹ Van Dale.

² Voor de diepgravers: zie ook Y. Buruma, 'Betrouwbaar bewijs', DD 2009/4, nr. 23.

³ Rb. Amsterdam 2 maart 2012, LJN BV7547.

worden beschaamd door steken die de politie bij het opmaken van pv laat vallen. Voortdurend moet worden toegezien op het concreet opmaken van een pv”.⁴

Ook rechters hebben in toenemende mate aandacht voor het pv (al dan niet na verweren van de verdediging).

- De gemeenschap heeft een wezenlijk belang “bij eerlijke en volledige verbalisering door de politie, goede invulling van diens verantwoordelijkheid voor de opsporing door het OM, en juiste informering van de rechter”.⁵
- “Het hof stelt (...) voorop dat in het Nederlandse strafproces een belangrijk accent ligt op het voorbereidend onderzoek en de schriftelijke verslaglegging gedurende dit onderzoek. Deelnemers aan een strafproces, alsook de rest van de samenleving, moeten er op kunnen vertrouwen dat pv’s nauwgezet en naar waarheid zijn opgemaakt. Aan ambtsedige pv’s kent de wet bovendien bijzondere bewijskracht toe, waarvan de invloed op de afdoening van strafzaken beslissend kan zijn. De inhoud van een pv dient daarom steeds zo zakelijk en neutraal mogelijk te zijn en vrij van persoonlijke opvattingen van de verbalisant die het pv opmaakt (...)”.⁶

Zie ook het eerste citaat in deze paragraaf. In die zaak heeft de rechtbank de OvJ niet-ontvankelijk verklaard omdat het pv van opsporingsambtenaren strijdig was met de camerabeelden (zie hierover verder 20.19).

1.3 Waarheidsvinding strafbaar feit

In de dagelijkse praktijk is de belangrijkste functie van het pv waarheidsvinding ter zake een vermoedelijk gepleegd strafbaar feit. Bij het opsporingsonderzoek en het relateren daarvan in een pv gaat het niet alleen om bewijs dat verdachte het feit heeft begaan, maar ook om ontlastend bewijsmateriaal. De bekende ‘tunnelvisie’ (de verdachte moet het gedaan hebben, alleen het bewijs daarvoor dient nog gevonden te worden) moet te allen tijde voorkomen worden. Als er sprake is van tunnelvisie wordt niet meer gezocht naar de waarheid en de dader, maar wordt (onbewust) toegewerkt naar een veroordeling van de verdachte. Die verdachte hoeft niet de dader te zijn en er hoeft geen sprake te zijn geweest van het beoogde strafbare feit. Als de rechter dan te veel vertrouwt op het pv kan dit leiden tot een onterechte veroordeling.

Het onderzoek zal zich daarom ook altijd moeten richten op de aanwezigheid van mogelijk ontlastend bewijsmateriaal. Zie over bewijs hoofdstuk 10, zie over ontlastend bewijs 19.5.

1.4 Toezicht op opsporing en gezagsverhoudingen

Gezag OvJ

Art. 12 Politiewet 2012

1. Indien de politie optreedt ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, dan wel taken verricht ten dienste van de justitie, staat zij, tenzij in enige wet anders is bepaald, onder gezag van de OvJ.
2. De OvJ kan de betrokken ambtenaren van politie de nodige aanwijzingen geven voor de vervulling van de in het eerste lid bedoelde taken.

Vanwege voornoemde gezagsverhouding tussen de OvJ en de politie verdient allereerst art. 148 Sv aandacht.

---

⁴ Kamerstukken 32468, 6 (Nota n.a.v. het verslag herziening regels betreffende de processtukken in strafzaken), p. 8.

⁵ Hof 's-Gravenhage 21 februari 2008, NS 2008/126.

⁶ Hof Leeuwarden 16 oktober 2012, LJN BY0298.

Opsporing van strafbare feiten

Art. 148 lid 1-2 Sv

1. De OvJ is belast met de opsporing van de strafbare feiten waarvan de rechtbank in het arrondissement waarin hij is aangesteld, kennisneemt, alsmede met de opsporing binnen het rechtsgebied van die rechtbank van de strafbare feiten waarvan andere rechtbanken kennisnemen.
2. Hij geeft daartoe bevelen aan de overige personen met de opsporing belast.

De OvJ zal aan de hand van het ingezonden pv de rechtmatigheid van het optreden van opsporingsambtenaren controleren. Mocht dat optreden onrechtmatig zijn (bijv. wegens een onjuiste hantering van bevoegdheden of het aanwenden van onrechtmatig geweld) dan kan dat leiden tot seponeren,⁷ het verzoek om een aanvullend pv en/of een onderzoek (al dan niet door de rijksrecherche) naar de onrechtmatigheden. Ook de rechter zal mede aan de hand van het pv en een mogelijk door de verdediging gevoerd verweer de rechtmatigheid van het politieoptreden controleren en bij geconstateerde onrechtmatigheden daar gevolgen aan verbinden (bijv. uitsluiting van het onrechtmatig verkregen bewijs). Om deze controle uit te kunnen oefenen is de verbaliseringsplicht in het leven geroepen. "Het doel van de (...) verbaliseringsplicht is (...), dat duidelijk en toetsbaar is wat tot opsporing is verricht".⁸

Zie over de gevolgen die aan onrechtmatigheden kunnen worden verbonden zo nodig uitgebreid het zakboek *Strafvordering voor de hulpOvJ* of het zakboek *Strafvordering en Strafrecht voor de opsporingsambtenaar*. Zie hoofdstuk 2 van dit boek over de verbaliseringsplicht.

1.5 Kritiek op betrouwbaarheid pv/gevaren van pv

Door een aantal geruchtmakende strafzaken is de afgelopen jaren in toeneemende mate belangstelling ontstaan voor het gebruik en de totstandkoming van pv's. Daarbij werd kritiek geuit:

Buruma⁹ merkte op dat een enkele zaak de vraag oproept of we nog wel pv's van de politie mogen vertrouwen als de basis ervan niet controleerbaar is. Anker¹⁰ roept zelfs op tot discussie over de afschaffing van art. 344 lid 2 Sv (unieke bewijskracht pv van bevoegde opsporingsambtenaar; zie over die unieke bewijskracht zo nodig 10.13.1).

Malsch, Hakert en Nijboer schreven over pv's van verhoor het volgende:¹¹ "De eerste verhoren van de verdachte en getuigen, zoals neergelegd in een pv, zijn van bepalend belang voor de verdere behandeling van een strafzaak. Maar dat pv is nauwelijks te toetsen en te controleren. (...) Samenvattend kunnen de (...) volgende zaken later in het pv niet meer worden nagegaan:

- twijfels en onzekerheden bij de persoon die is verhoord;
- de vragen die zijn gesteld;
- de oorspronkelijke bron van bepaalde informatie;

⁷ Onder seponeren wordt in de Aanwijzing gebruik sepotgronden (2014A007) verstaan "de beslissing om niet of niet verder te vervolgen".

⁸ Hof Amsterdam 21 november 2008, LJV BG5371.

⁹ Y. Buruma, 'Onprofessioneel politieoptreden', DD januari 2008/1, nr. 8. Buruma is inmiddels rechter in de HR.

¹⁰ H. Anker, 'Over vertrouwen in ambtsedige processen-verbaal', NS 2008/1, p. 14. Zie ook Hof Amsterdam 7 september 2011, NS 2012/340 (niet op rechtspraak.nl).

¹¹ Malsch, Hakert en Nijboer, 'De gevaren van het pv', NJB 2008/41, p. 2578 e.v.

- door wie als eerste een kwalificatie is gegeven aan de feiten (de feiten zijn benoemd als strafbaar feit);
- eventuele sturing tijdens het verhoor;
- het al dan niet weglaten van onderdelen van antwoorden, of van delen van het verhoor, die de verbalisant niet relevant vond".

De belangrijkste bijdrage ter vergroting van de toetsbaarheid moet wellicht toch gezocht worden in een grotere onmiddellijkheid: "in ingewikkelde, zware zaken zouden getuigen en deskundigen weer vaker door de rechter (*RvD: op zitting*), als de uiteindelijke beslisser in een zaak, moeten worden gehoord" (*RvD: zie over het onmiddellijkheidsbeginsel zo nodig 10.3*).

Een deel van deze bezwaren kan worden weggenomen als een verhoor wordt opgenomen en de opname op zitting wordt bekeken of woordelijk wordt uitgewerkt. Uiteraard moet steeds goed worden doorgevraagd.

Zie over de betrouwbaarheid en mogelijke gevaren van het pv ook uitgebreid 20 (door rechter gesignaleerde onjuistheden/verbeterpunten).

1.6 Soorten pv's

Er kunnen diverse soorten pv's worden onderscheiden. In de volgende paragrafen worden twee soorten bijzondere pv's besproken, namelijk:

1. Een pv voor de aanvraag van een door de OvJ of RC toe te passen dwangmiddel (zie over aanvraag pv's allereerst 1.7).
2. Een eind-pv (zie 1.8).

Zie 13.3 voor voorgeleidingspv's.

1.7 Pv aanvraag dwangmiddel

Lang niet iedere strafzaak is snel op te lossen en lang niet altijd is van meet af aan duidelijk wie de verdachte is van het geconstateerde strafbare feit. Denk daarbij aan kapitale misdrijven (zoals moord, doodslag), overvallen, woning-inbraken, zedenmisdrijven, enz., maar ook aan feiten als zakkenrollen, pinnen met een gestolen pinpas en mishandelingen. Als ervoor wordt gekozen om de zaak te onderzoeken betekent dat dat er een onderzoek gestart wordt waarbij bijzondere opsporingsbevoegdheden of andere dwangmiddelen toegepast kunnen te worden. In heel wat strafzaken wordt snel na de start van een onderzoek een pv opgemaakt voor de aanvraag van een door de OvJ of RC toe te passen dwangmiddel, zoals een pv aanvraag telefoontap, stelselmatige observatie of het vorderen van gegevens.

Sommige bevelen/vorderingen/machtigingen kunnen mondeling worden gegeven/verstrekkt. Voor zover dwangmiddelen in verband met de vereiste spoed mondeling gevraagd en verleend worden zal van die aanvraag zo spoedig mogelijk alsnog pv opgemaakt moeten worden.

Resultaten van het opsporingsonderzoek leiden in complexere onderzoeken vervolgens vaak weer tot een verzoek om nieuwe dwangmiddelen, zoals doorzoeking, afname celmateriaal voor een DNA-onderzoek en/of vh, en als het goed is uiteindelijk tot een eind-pv.

Zie voor het aanvraag pv van bijzondere opsporingsbevoegdheden 14 en voor doorzoekingen 15.

1.8 Eind-pv

Een eind-pv in een strafzaak bestaat bijna altijd uit een verzameling van pv's, waarbij in één van die pv's de samenhang tussen de afzonderlijke pv's omschreven wordt en waarin een samenvatting van het hele onderzoek en de van belang zijnde pv's gegeven wordt. Daarbij wordt verwezen naar de overige (bijgevoegde) pv's. Dit overzichtspv wordt vaak het loop-pv, stam-pv, journaal-pv, relaas-pv of nul-pv genoemd.

De opgemaakte pv's worden aan elkaar gehecht (tip: doe dit met behulp van twee gaatjes en een plastic bindmiddel en niet met behulp van nietjes, want daardoor wordt verdere verspreiding en scannen – zoals de laatste jaren met de meeste pv's gebeurt – moeilijker) of in een of meerdere ordners gevoegd en als één dossier ingeleverd bij het OM. Zo'n dossier bestaat in zijn simpelste vorm vaak uit één of meer van de volgende afzonderlijk opgemaakte pv's:¹²

- een pv met daarin een samenvatting van het gehele onderzoek;
- een pv (van bevindingen) met daarin waarnemingen en ondervindingen van een opsporingsambtenaar;
- een pv van aanhouding van de verdachte;
- een pv van ivs van de verdachte;
- een pv van aangifte;
- een of meerdere pv's met daarin de verklaring van een getuige;
- een of meerdere pv's van het verhoor van de verdachte.

In de meeste zaken wordt direct een eind-pv ingeleverd. Denk hierbij aan gevaarlijk rijgedrag in het verkeer (art. 5 WVV), rijden onder invloed, vernieling, eenvoudige mishandeling en winkeldiefstallen. In deze gevallen zal er vaak sprake zijn van slechts één pv met daarin weergegeven de waarnemingen en bevindingen van één of meer opsporingsambtenaren en het verhoor van de verdachte.

Zoals eerder opgemerkt: het eind-pv zelf kan voorafgegaan zijn door andere pv's. Bijvoorbeeld voor de aanvraag van een bijzonder dwangmiddel. Zie 1.7.

In omvangrijke onderzoeken zal het totale opsporingsonderzoek veel tijd vergen en in verschillende (opeenvolgende) pv's gerelateerd worden. De pv's worden op verschillende tijdstippen ingeleverd. Bijvoorbeeld achtereenvolgens voor een tap, doorzoeking, een voorgeleiding bij de RC (ibs), de behandeling door de raadkamer (gevangenhouding) en een pro-formazitting. Al die afzonderlijk ingeleverde pv's kunnen uiteindelijk 'aan elkaar geschreven' worden door aan het einde van het onderzoek (althans voor de zitting) een pv te maken met daarin een samenvatting van het gehele onderzoek, onder verwijzing naar de eerder ingeleverde pv's. Een andere gebruikte variant is het maken van een pv met daarin een samenvatting van het gehele onderzoek waar ook alle eerder opgemaakte (en ingezonden) pv's (kopie conform origineel) worden bijgevoegd.

1.9 Beslissingen na eind-pv

In geval van een eind-pv kan de OvJ één van de volgende beslissingen nemen:¹³

1. Verzoeken om nader onderzoek: bijvoorbeeld het maken een aanvullend pv, bij onduidelijkheden en/of open einden (bijvoegen medische verklaring, aanvullend onderzoek zoals een getuigenverhoor of technisch onderzoek,

¹² Zie 19.3 over het Besluit processtukken in strafzaken.

¹³ Het jeugdstrafrecht laat ik buiten beschouwing.

- enz.) en het laten verrichten van deskundigenonderzoek door iemand die in het Nederlands register gerechtelijk deskundigen is ingeschreven.
2. De RC vorderen aanvullende onderzoekshandelingen te verrichten (art. 181 Sv): te denken valt hierbij aan het (nader) horen van getuigen, aangevers, medeverdachten, deskundigen (onder aanwezigheid van de verdediging) en het laten verrichten van deskundigenonderzoek door iemand die niet in het Nederlands register gerechtelijk deskundigen is ingeschreven.
  3. Seponeren (art. 167 lid 2, eerste zin, Sv): De OvJ kan beslissen af te zien van (verdere) vervolging. De zaak wordt dan geseponeerd. "Bij de sepots wordt onderscheid gemaakt tussen technische sepots en beleidssepots. Indien op grond van het onderzoek geconcludeerd moet worden dat onvoldoende uitzicht bestaat op een veroordeling, dan wordt de (verdere) vervolging gestaakt met een 'technisch sepot'. Indien een succesvolle vervolging weliswaar technisch haalbaar zou zijn, maar op gronden aan het algemeen belang ontleend (verdere) vervolging onwenselijk is (opportuïteitsbeginsel) wordt een 'beleidssepot' toegepast (*RvD: bijvoorbeeld recente bestrafing, ¹⁴gering feit of oud feit*)".¹⁵ Let op! Een technisch sepot wil niet zeggen dat de politie slecht werk heeft geleverd. Als na onderzoek blijkt dat er geen sprake was van een strafbaar feit is dat een goed resultaat. Er is immers aan waarheidsvinding gedaan. Zie hierover uitgebreid 7.16.
  4. Voorwaardelijke seponeren (art. 167 lid 2, tweede zin, Sv): Het OM heeft de mogelijkheid om de beslissing of vervolging plaats moet hebben onder het stellen van bepaalde voorwaarden voor een bepaalde tijd uit te stellen. Deze beslissing wordt alleen genomen als er uitzicht bestaat op een veroordeling. Het gaat dus alleen om beleidssepots. Als de verdachte gedurende de proeftijd aan de voorwaarden voldoet, wordt de zaak definitief geseponeerd. Als de verdachte gedurende de proeftijd niet aan de voorwaarden voldoet, zal hij in principe worden vervolgd. Aan een voorwaardelijk sepot is altijd de voorwaarde verbonden dat de verdachte zich niet schuldig zal maken aan nieuwe strafbare feiten. Daarnaast kunnen er bijzondere voorwaarden worden opgelegd, zoals reclasseringstoezicht of een behandelverplichting.
  5. Transigeren (art. 74 Sr): Een transactie is een aanbod ter voorkoming van strafvervolging. De OvJ kan alleen voor deze afdoening kiezen als het gaat om een overtreding of om een misdrijf waarop niet meer dan zes jaar gevangenisstraf is gesteld. Door het voldoen aan de voorwaarden die de OvJ stelt vervalt het recht tot strafvordering. De volgende voorwaarden kunnen worden gesteld.
    - Betaling aan de staat van een geldsom, te bepalen op ten minste € 3 en ten hoogste het maximum van de geldboete die voor het feit kan worden opgelegd.
    - Afstand doen van voorwerpen die in beslag zijn genomen en vatbaar zijn voor verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer.
    - Uitlevering, of voldoening aan de staat van de geschatte waarde, van voorwerpen die vatbaar zijn voor verbeurdverklaring.
    - Voldoening aan de staat van een geldbedrag of overdracht van in beslag genomen voorwerpen ter gehele of gedeeltelijke ontneming van het ingevolge art. 36e Sr voor ontneming vatbare wederrechtelijk verkregen voordeel. De OvJ kan overigens ook een schikking aangaan voor de ontneming (art. 511c Sv).
    - Gehele of gedeeltelijke vergoeding van de door het strafbare feit veroorzaakte schade.

¹⁴ Zie hiervoor ook art. 63 Sr.

¹⁵ Aanwijzing gebruik sepotgronden (2014A007).

- Het verrichten van onbetaalde arbeid of het volgen van een leerproject gedurende ten hoogste honderdtwintig uren.
- Zie hierover verder zo nodig art. 74 Sr.
6. Het uitvaardigen van een strafbeschikking (art. 257a Sv e.v.): Als de OvJ vaststelt dat een overtreding is begaan dan wel een misdrijf waarop gevangenisstraf is gesteld van niet meer dan zes jaar, kan hij ook een strafbeschikking uitvaardigen. Anders dan bij een transactie stelt de OvJ in geval van een strafbeschikking vast dat de verdachte schuldig is. De beschikking kan bestaan uit:
- Een taakstraf van ten hoogste honderdtachtig uren.
  - Een geldboete.
  - Onttrekking aan het verkeer.
  - De verplichting tot betaling aan de staat van een som geld ten behoeve van het slachtoffer.
  - Ontzegging van de bevoegdheid tot het besturen van motorrijtuigen voor ten hoogste zes maanden.
- De strafbeschikking kan tevens aanwijzingen bevatten waaraan de verdachte moet voldoen (bijv. afstand van voorwerpen die in beslag genomen zijn en vatbaar zijn voor verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer, betaling aan de staat van geld of overdracht in beslag genomen voorwerpen ter voldoening van wederrechtelijk voordeel, storting van een vast te stellen som geld in het schadefonds geweldsmisdrijven, enz.), zie hierover verder art. 257a lid 3 Sv. De verdachte die het niet eens is met de strafbeschikking kan daartegen verzet instellen. De rechter dient dan over dat verzet (de strafbeschikking) te beslissen, tenzij de OvJ de strafbeschikking alsnog intrekt (zie art. 257e en 257f Sv).
7. Dagvaarden: Als de OvJ besluit de verdachte te dagvaarden, besluit hij de zaak aan één van de volgende rechters voor te leggen:
- De kantonrechter: één rechter die oordeelt over overtredingen (met enkele uitzonderingen) en over het misdrijf stroperij als de verdachte op het moment van de start van de vervolging achttien jaar of ouder was (art. 382 Sv).
  - De politierechter: één rechter die oordeelt over misdrijven (en mogelijk daarbij gevoegde overtredingen) waarvoor door hem maximaal één jaar gevangenisstraf opgelegd kan worden (art. 368 Sv). Zie art. 382 onder b Sv voor enkele overtredingen die door de politierechter berecht kunnen worden (bijv. belastingovertredingen, enkele overtredingen uit het Sr en de overtrekking van art. 10 lid 1 en 11 lid 1 Opiumwet). Zie over de politierechter verder 1.11.
  - De meervoudige kamer: drie rechters die oordelen over:
    - zwaardere zaken waarvoor door die rechters ook méér dan een jaar gevangenisstraf, TBS en/of ISD opgelegd kan worden; en/of
    - zaken die juist vanwege een moeilijke bewijspositie en/of ingewikkeldheid aan de meervoudige kamer worden voorgelegd (art. 369 lid 2 Sv i.v.m. art. 368 Sv) (zie over de meervoudige kamer verder 1.12).
- Het gaat steeds om zaken die niet aan de kantonrechter moeten worden voorgelegd.

Overigens komt het met de invoering en doorontwikkeling van ZSM in de praktijk steeds vaker voor dat de OvJ één van de beslissingen neemt zonder dat het eind-pv op dat moment is ingezonden. In veel gevallen zal het eind-pv na het nemen van de beslissing moeten worden opgemaakt.

1.10 Werkzaamheden OvJ

De werkbelasting van een gemiddeld fulltime werkend OvJ in de onderzoeks-omgeving aan een gebiedsgebonden parket ziet er gemiddeld (tussen parketten bestaan verschillen) genomen als volgt uit.

- Enkele tientallen zaken in portefeuille waarvan de verdachten preventief gedetineerd zitten. Dit betreffen vaak de zwaardere zaken die bijna allemaal op de meervoudige strafkamer (MK) afgedaan worden. De OvJ kan dan ook meermalen per week zo'n 'MK-zitting' hebben. Eén MK-zaak kost al snel twee uur. Er zijn ook (en in toenemende mate) zittingen die dagen in beslag nemen.
- Diverse zwaardere onderzoeken (bijv. kapitale misdrijven, overvallen, grote drugszaken, omvangrijke oplichtingen, enz.) waarin dwangmiddelen moeten worden toegepast zoals bijvoorbeeld bijzondere opsporingsbevoegdheden (tappen, observatie, enz.) en waarbij de verdachte nog niet preventief gedetineerd is. In deze zaken kunnen zich op ieder moment ontwikkelingen voordoen wat weer tot toepassing van andere dwangmiddelen kan leiden (doorzoeking, aanhouding, ivs, vh, enz.). In dit soort zaken wordt uiteraard ook regelmatig overleg gevoerd met de politie en de RC.
- Incidenteel een politierechterzitting. Op een politierechterzitting staan gemiddeld vijftien verschillende verdachten (met soms meerdere zaken per verdachte) gepland. Voor één verdachte wordt ongeveer tien tot twintig minuten uitgetrokken. Natuurlijk is er niet in iedere zaak een raadsman en ook de verdachte verschijnt lang niet altijd (de zaak wordt dan bij 'verstek' afgedaan). Maar in een aantal van de zaken waarin de verdachte niet is verschenen is er toch een advocaat die gemachtigd is om het woord te voeren. Dit soort zittingen worden in toenemende mate door assistent-OvJ's gedaan. Dit zijn beoordelaars die ook OvJ zijn en als OvJ een beperkter takenpakket hebben.
- De meeste OvJ's hebben één of meerdere 'taakaccenten' in hun portefeuille. Te denken valt aan veelplegers, zeden, wapens, drugs, huiselijk geweld, executie, verkeer, reclassering, ontnemingen, rechtshulp, forensische opsporing, enz. Het te voeren beleid en de meer inhoudelijke vragen op dit gebied komen bij die portefeuillehouder terecht.
- Een aantal OvJ's is ook contact-OvJ voor een geografisch afgebakend politiegebied. Regelmatig beleidsoverleg met de politie (recherchechef, districtschef) behoort daarbij tot de vaste én regelmatig terugkerende taken.
- Regelmatig een week weekdienst: gedurende kantoortijd de eerste opvang voor vragen/zaken vanuit met name de politie, advocatuur, lijkschouwers, enz. Je kunt het zo gek niet verzinnen of het gebeurt binnen de weekdienst.
- Een aantal keer per jaar algemeen piket: noodopvang buiten kantoortijd. Ook 's nachts dus, terwijl de OvJ overdag vaak weer gewoon zitting of een overleg heeft.
- Incidenteel een ZSM-dienst.

In toenemende mate wordt de laatste jaren aan de gebiedsgebonden parketten een werkverdeling gemaakt waarbij er onderscheid wordt gemaakt tussen OvJ's die in hoofdzaak ZSM-diensten en enkelvoudige zittingen draaien (kanton-, kinder- en politierechter) en OvJ's die de piketten en de daaruit voortkomende (zwaardere) zaken draaien (naast een enkele keer een enkelvoudige zitting of een ZSM-dienst).

Naast voornoemde OvJ's zijn er aan ieder gebiedsgebonden parket ook OvJ's die (bijna) alleen de zwaarste zaken/onderzoeken draaien en OvJ's

werkzaam bij de Afdeling Beleid en Strategie die onder andere de driehoeks-overleggen doen.

Tot slot moeten ook nog de drie landelijk werkende parketten genoemd worden waar zaken worden behandeld.

“Het Landelijk Parket bestrijdt (inter)nationaal georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. Denk aan mensenhandel, terrorisme, drugshandel, witwassen van misdaadgeld, internationale (oorlogs)misdrijven, kinderporno en kinderseksuele criminaliteit en cybercrime”.¹⁶

“Het Functioneel Parket is een specialistisch, landelijk opererend onderdeel van het Openbaar Ministerie, dat zich toelegt op de bestrijding van complexe fraude en milieucriminaliteit en in het afwikkelen van complexe ontnemingszaken. Bij het uitvoeren van deze taken is het Functioneel Parket verantwoordelijk voor de opsporing en vervolging in strafzaken waarin een bijzondere opsporingsdienst (BOD) het opsporingsonderzoek doet (RvD: zie 3.3).

(...)

Daarnaast is het Functioneel Parket verantwoordelijk voor de opsporing en vervolging van vrijwel alle milieuzaken van de Nationale Politie. Ook is het Functioneel Parket belast met de handhaving van de wetgeving voor de visserij en de veiligheid op de Noordzee”.¹⁷

Het parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM) zorgt voor de landelijke verwerking van voornamelijk feitgecodeerde zaken,¹⁸ maar is de laatste jaren het werkterrein aan het uitbreiden.

1.11 Politierechter

Een politierechterzitting (in het vakjargon ‘PR’ geheten) betreft een zitting waarbij één rechter – bijgestaan door een griffier – strafzaken afdoet.

Ingevolge art. 368 Sv wordt een zaak bij de politierechter aangebracht als naar het oordeel van het OM de zaak van *eenvoudige aard* is, in het bijzonder ook ten aanzien van het bewijs en de toepassing van de wet, terwijl de te eisen gevangenisstraf *niet meer dan een jaar* mag bedragen.

‘Eenvoudig van aard’ kan met een korreltje zout genomen worden. Ook gecompliceerde openlijk geweldzaken, diefstallen d.m.v. geweld, afpersingen, enz. worden regelmatig op een PR aangebracht en door die rechter afgehandeld. De politierechter kan de zaak overigens verwijzen naar de meervoudige kamer: als de zaak naar het oordeel van de PR niet eenvoudig van aard is, toepassing van tbs¹⁹ of ISD²⁰ overwogen moet worden en/of er meer dan een jaar gevangenisstraf moet worden opgelegd (volgens de politierechter dus).

Naast een gevangenisstraf van een jaar kan ook gevraagd én door de politierechter opgelegd worden (zie art. 9 Sr e.v.):

- een taakstraf van maximaal 240 uur (werkstraf);
- een geldboete;
- hechtenis van maximaal één jaar;

¹⁶ www.om.nl.

¹⁷ www.om.nl.

¹⁸ Feitgecodeerde zaken staan in de Tekstenbundel/het Feitenboekje.

¹⁹ Terbeschikkingstelling, zie art. 37a Sr e.v.

²⁰ Plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders, zie art. 38m Sr e.v.

- ontzegging besturen motorrijtuigen;
- ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel;
- voorwaarden waaraan de verdachte zich heeft te houden (bijv. een straat- en/of contactverbod bij een 'belager');
- tenuitvoerlegging van eerdere voorwaardelijk opgelegde straffen (maximaal een jaar);
- plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis (art. 37 Sr);²¹
- onttrekking aan het verkeer;
- verbeurdverklaring.

1.12 Meervoudige kamer

De zaken die niet bij de kanton- en politierechter kunnen worden aangebracht, gaan naar de meervoudige kamer van de rechtbank (in het vakjargon 'MK' geheten). Dat betreffen dus de zaken waarin volgens de OvJ meer dan een jaar gevangenisstraf, tbs,²² en/of ISD²³ opgelegd moet worden (al dan niet naast andere straffen/maatregelen die aan het einde van de vorige paragraaf genoemd worden). Ook naar de MK behoren te gaan de zodanig complexe zaken dat de politierechter daar echt niet mee geconfronteerd kan, wil en mag worden (denk aan een gecompliceerde dodelijke aanrijding waarbij dood door schuld in het verkeer ten laste is gelegd), ook dus als er een jaar of minder geëist wordt.

1.13 De RC: taken en bevoegdheden

De RC heeft "de taak om als rechter in het vooronderzoek toezicht uit te oefenen op het verloop van het opsporingsonderzoek. Het gaat om toezicht op de rechtmatige toepassing van opsporingsbevoegdheden, de voortgang van het onderzoek en de evenwichtigheid en volledigheid van het onderzoek. (...) De (...) toezichthoudende rol van de RC maakt hem bij uitstek het aanspreekpunt voor de verdediging waar het gaat om het bewaken van de evenwichtigheid en de volledigheid van het onderzoek".²⁴

De RC kan onderzoekshandelingen verrichten:

- op vordering van de OvJ (art. 181 Sv, zie hierna); of
- op verzoek van een persoon die als verdachte van een strafbaar feit is gehoord of die reeds ter zake van een strafbaar feit wordt vervolgd (art. 182 Sv, zie hierna); of
- ambtshalve, mits de verdachte in vh is gesteld en de RC dit noodzakelijk acht t.a.v. het feit waarvoor de vh is bevolen (art. 182 lid 7 Sv, zie hierna).

Onderzoekshandelingen zijn bijvoorbeeld het verrichten van een doorzoeking of het horen van een getuige.

Van belang zijn de volgende bepalingen.

De RC

Art. 170 Sv

1. In elke rechtbank zijn RC's, belast met de behandeling van strafzaken.
2. De RC is in het bijzonder belast met de uitoefening van toezichthoudende bevoegdheden met betrekking tot het opsporingsonderzoek, ambtshalve in

²¹ In de praktijk zal deze maatregel niet of nauwelijks door de politierechter worden opgelegd en zal de politierechter de zaak al snel doorverwijzen naar de meervoudige kamer als deze maatregel wordt overwogen.

²² Terbeschikkingstelling, zie art. 37a Sr e.v.

²³ Plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders, zie art. 38m Sr e.v.

²⁴ Kamerstukken 32177, 3 (MvT), p. 2.